

Vývoj lužickosrbského časování a slovo tvorby

Richard Bígl

KAROLINUM

Vývoj lužickosrbského časování a slovotvorby

Richard Bígl

Recenzenti:

doc. Mgr. Bohumil Vykypěl, Ph.D.

PhDr. Ondřej Šefčík, Ph.D.

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Redakce Lenka Ščerbaničová

Grafická úprava Jan Šerých

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

Vydání první

© Univerzita Karlova, 2019

© Richard Bígl, 2019

ISBN 978-80-246-4147-8

ISBN 978-80-246-4208-6 (online : pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum 2019

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

*Jiřímu Mudrovi (1921–2009),
nezištnému učiteli českých přátel Lužice*

Úvodní poznámky	13
Použité jazykovědné zkratky	13
Méně obvyklé pojmy	13
Časování	15
Konjugační kategorie a třídy	15
Přítomný čas	16
1. osoba jedn. čísla	17
2. osoba jedn. čísla	18
3. osoba jedn. čísla	18
1. osoba dv. čísla	18
2. osoba dv. čísla	19
3. osoba dv. čísla	19
1. osoba mn. čísla	19
2. osoba mn. čísla	19
3. osoba mn. čísla	20
Aorist	21
1. osoba dv. čísla	22
2.–3. osoba dv. čísla	22
1. osoba mn. čísla	22
2. osoba mn. čísla	22
3. osoba mn. čísla	23
Imperfektum	23
2.–3. osoba jedn. čísla	24
1. osoba dv. čísla	24
2.–3. osoba dv. čísla	24
1. osoba mn. čísla	25
2. osoba mn. čísla	25
Perfektum	25
Předminulý čas	25
Budoucí čas	26
Rozkazovací způsob	27
Podmiňovací způsob	29
Přítomnost	29
Minulost	30
Opětovací čas minulý	31
Příčestí přítomné činné	32
Příčestí perfektní činné	33
Příčestí minulé trpné	34
Přechodník přítomný	36
Přechodník minulý	37
Neurčitek	38
Supinum	38
Podstatné jméno slovesné	38
Trpný rod	39
Kmenosloví	41
Kontrakce infinitivního kmene	41
Nekontrakční krácení	42
Násloví	42
Kořeně zakončení vzorů *kaziti a *viděti	43
Přípona *-n(q)-	43
Přechod vzoru *chvorěti k <i>i</i> -časování	44
Úpadek iterativnosti sloves na *-ati, -ajō	45
Změtení s durativy na *-ati, -jō	45
Změtení s durativy na *-ti, -q	47
Jiné útvary na *-ati, -ajō	48
Změtení s durativy na *-ěti, -jō	49
Změtení s durativy na *-iti, -jō	49
Splnutí *dati s *dajati	50
Přechod k atematickým slovesům	50
Nahrazení přítomního kmene infinitivním	51
Nahrazení infinitivního kmene přítomním	54

Vzájemné ovlivnění slovesných kmenů	55
Přejetí jinóslovesného kmene	56
Nahrazení jednoho slovesa druhým	57
Rozštěpení slovesa	57
Prizpůsobení imperfektiva základnímu perfektivu	58
Pomocné sloveso *byti	58
Tabulky / Časovací vzory	60
być/byś	61
dać/daś	62
jěś	63
wédzeć/wéżeś	64
měć/měś	65
pjec/pjac	66
chcyć/ksěś	67
wzać/wześ	68
kupować/kupowaś	69
móc/moc	70
chudnyć/chudnuś	71
pić/piś	72
wjesć/wjasć	73
znać/znaś	74
chorjeć/chorjeś	75
plakać/plakaś	76
wolać/wolaś	77
chwalić/chwaliś	78
kazyć/kazyś	79
słyšeć/słyśaś	80
stać/stojaś	81
widzeć/wiżeś	82
Slovotvorba	83
Předponové odvozování	83
*a-dušiti > ds. ja-duśyś	84
bjez-móc/běez-moc	84
*do-lězti > do-lězc	84
*jъz-javiti > z-jewić/z-jawiś	84
*ka-dыlbъ > hs. ka-dotb, ds. zast. ka-lub	84
*ko-muditi > ko-mdzić/ko-muźiś	84
*na-běhъ > na-běl/na-běly	85
mjezy-čas/mjazy-cas	86
*nadъ-jiti > nade-ńć/nade-jś	86
*ne-davъnъ > nje-dawny	86
*ně-kako > ně-kak	86
*ni-kako > ni-kak	86
*ob-letěti > wob-lećeć/wob-lešeś	86
*orz-tъrgati > roz-torhać/roz-tergaś	87
*otъ-stъpiti > wot-stupić/wot-stupiś	87
*q-kъtъ > hs. wu-kut	88
*pa-toky > pa-toki	88
*per-světybъ > pře-swěthy/pše-swěthy	88
*perdъ-povědati > před-powědać/pśed-powědaś	89
*po-modrъ > po-módry/po-modry	89
*podъ-ložiti > pod-łózić/pod-łóżyś	90
*pra-starъ > pra-stary	91
*pri-jěti > při-jěć/pśi-jěś	91
*pro-sěkti	92
přećiwo-rěć/pśešiwo-rěc	92
přez-jedny/pśez-jadny	92
sobu-jěducy	92
*sq-zerbъna > su-žrěbna	92
*sъ-tegnъti > s-ćahnyć/s-ćėgnuś	92
*u-skočiti > wu-skočić/wu-skocyś	94
*vy-skočiti > wu-skočić/wu-skocyś	94
*vъ-dati > -dać/-daś	95
*vъz-ęti > wz-ać/wz-eś	95
*za-klasti > za-klasć	95
Příponové odvozování podstatných jmen	96
Mužský rod	97
*wojewod-a > wójdod-a	97
*uch-ačъ > wuch-ać/wuch-ac	97
*gъpan-achъ > Pan-ach	97
*mъdr-akъ > mudr-ak	98
*kraj-anъ > kraj-an	98
*qglj-arjъ > wuhl-er/wugl-ar	98
*polv-ašъ > plow-aś	99
*bi-čъ > bi-ć/bi-c	99

*krōž-eljъ > hs. zast., ds. <i>kruž-el</i>	99
*pъst-enъ > <i>pjeršč-en</i>	99
*stež-erъ > <i>ščez-or/sčaz-or</i>	100
*rqb-ežъ > ds. <i>rubj-až</i>	100
*gnil-ějъ > ds. <i>gnil-ej</i>	100
*bat-ěnъ > hs. <i>bač-on</i> , *bot-ěnъ > ds. <i>boš-an</i>	100
*drobj-ězъ > <i>drobj-az</i>	100
*spě-chъ > <i>spě-ch</i>	100
*tesl-i > hs. <i>česl-a</i>	100
*lěn-ichъ > hs. <i>lěn-ich</i>	100
*grěšъn-ikъ > <i>hrěšn-ik/grěšn-ik</i>	101
*otъč-imъ > hs. zast. <i>wótč-im</i>	101
*čeljad-inъ > <i>čeledž-in/celaž-in</i>	101
*znajem-išъ > hs. <i>znam-š</i> , *čьm-išъ > ds. <i>carn-iš</i>	101
*Lōž-itjъ > <i>Luži-ic/Luž-yc</i>	101
*dol-janinъ > <i>del-an/dol-an</i>	102
*gъmъk-jarjъ > <i>hornč-er/gjarnč-ař</i>	103
*bo-jъ > <i>bój</i>	103
*žъva-kъ > <i>žwa-k</i>	103
*ty-lъ > <i>ty-l</i>	103
*tuk-lъ > ds. zast. <i>tuk-l</i>	103
*lys-manъ > <i>lys-man</i>	104
ds. <i>wujk-o</i>	104
*tvar-ogъ > <i>twar-oh/twar-og</i>	104
*mōdr-ochъ > <i>mudr-och</i>	105
*osl-onъ > ds. <i>wosl-on</i>	105
*vich-orъ > <i>wich-or</i>	105
*pisk-orъ > <i>pisk-or/pisk-or</i>	105
*běl-ošъ > <i>běl-oš</i>	105
*pъstr-ogъ > <i>tr-uh/pstr-ug</i>	105
*da-гъ > <i>da-r</i>	105
*kol-съ > <i>kló-s/klo-s</i>	106
*blōdi-šъ > nář. <i>bludži-š</i>	106
*or-tajъ > ds. zast. <i>ra-taj</i>	106
*pъja-teljъ > <i>pře-čel/pšija-šel</i>	106
*pas-tyrjъ > <i>pas-tyr/pas-tyř</i>	106
*po-tъ > hs. <i>pó-t</i>	106
*ta-tъ > ds. <i>ta-š</i>	106
*kož-uchъ > <i>kož-uch</i>	107
*čep-uljъ > hs. <i>čep-l</i> , *sněg-uljъ > ds. <i>sněg-ul</i>	107
*pěst-unъ > hs. <i>pěst-on</i>	107
*ok-unъ > ds. <i>wok-un</i>	107
*kotj-urъ > ds. zast. <i>koc-ur</i>	107
*kot-usъ > ds. <i>kot-us</i>	107
*perk-ušъ > <i>prěk-uš</i>	107
*bjak-utъ > <i>bak-ut/bjak-ut</i>	108
*sta-vъ > <i>sta-w</i>	108
*gъm-ykъ > <i>horn-yk/gjarn-yk</i>	108
*kop-yлъ > nář. <i>kop-yl</i>	108
*gorъk-yšъ > <i>hōrk-iš/Gork-iš</i>	108
*pad-ъ > <i>pad</i>	108
*dobyт-ыкъ > <i>dobyт-k</i>	109
*nog-ътъ > <i>noch-ć/nok-š</i>	110
*kon-ъcъ > <i>kōn-c/koň-c</i>	110
*plač-ъ > <i>pláč/plac</i>	111
*gvozđ-ъjъ > <i>hózdž/gozdž</i>	111
*brjuš-ыкъ > <i>brjuš-k</i>	111
*koz-ылъ > <i>koz-ol</i>	112
Ženský rod	112
*slav-a > <i>slaw-a</i>	112
*kol-da > <i>kló-da/klo-da</i>	113
*rqb-ežъ > hs. <i>rubj-ež</i>	113
*kab-ėja > <i>kab-ija/kab-eja</i>	113
*kōp-ělъ > <i>kupj-el</i>	113
*lěv-ica > <i>lěw-ica</i>	114
*kъn-iga > <i>kn-iha/kn-igly</i>	115
hs. <i>bobr-ija</i>	115
*pust-ina > <i>pusc-ina</i>	115
*šer-izna > <i>šer-izna/šer-izna</i>	116
*pit-ja > <i>pic-a</i>	116
*mat-jecha > <i>mac-ocha</i>	117
*or-lъja > <i>ro-la</i>	117
*da-nъ > <i>da-n</i>	117
*chud-oba > <i>chud-oba</i>	117
*syk-ora > <i>syk-ora</i>	117
*běl-ostъ > <i>běl-osć</i>	117
*lub-ošča > hs. <i>lub-osća</i>	118

*kok-ošь > <i>kok-oš</i>	118
*drēm-ota > <i>drēm-ota</i>	118
*dorg-otь > ds. <i>drog-oš</i>	118
*pьstr-oga > hs. <i>pstr-uha</i> , *ostr-oga > ds. zast. <i>wotš-uga</i>	119
*pě-snь > <i>pě-señ</i>	119
*dras-ta > <i>dras-ta</i>	119
*bi-tva > <i>bi-twa</i>	119
*mok-tь > <i>móc</i>	119
*kok-ulja > <i>kok-ula</i>	119
*polv-uša > <i>plow-ša/plow-uša</i>	120
*skr-uta > <i>skr-uta</i>	120
*knęg-yňi > <i>knje-ni/kně-ni</i>	120
*u-zda > <i>wu-zda</i>	120
*boja-znь > ds. <i>boja-zñ</i>	120
*nit-ьka > <i>nit-ka</i>	120
*met-ьla > <i>mjet-la/mjet-la</i>	121
*četyrtь > <i>štórc/stwjerš</i>	121
*chval-ьba > <i>chwal-ba</i>	122
*knęž-ьja > <i>knjež-a/kněž-a</i>	122
*gьpan-ьji > hs. zast. <i>pan-i</i>	122
*peluš-ьka > <i>pjeluš-ka</i>	122
*pazder-ьnja > <i>pazđer-nja</i>	123
Střední rod	123
*my-dlo > <i>my-dlo</i>	123
*kur-ę > <i>kurj-o/kurj-e</i>	124
*per-ice > hs. <i>pjer-ico</i>	124
*žen-isko > <i>žon-isko</i>	124
*pastv-išče > <i>pastw-iščo</i>	124
*vět-je > zast. <i>wěc-o</i>	125
*greb-lo > <i>grjeb-lo/hrjeb-lo</i>	125
*pol-mę > <i>plo-mjo/plo-mje</i>	126
*pis-mo > <i>pis-mo</i>	126
*suk-no > <i>suk-no</i>	126
*vez-slo > <i>wje-slo/wja-slo</i>	126
*ži-to > <i>ži-to/zy-to</i>	126
*kop-yto > <i>kop-yto</i>	126
*lět-ьko > <i>lět-ko</i>	126
*sьln-ьce > <i>slón-co/slŋn-co</i>	127
*vesel-ьje > <i>wjesel-o/wjasel-e</i>	127
*uš-ьko > <i>wuš-ko</i>	127
*olkom-ьstvo > <i>lakom-stwo</i>	128
Adverbializace	129
Příponové odvozování přídavných jmen	129
*dьvoj-akь > <i>dwoj-aki</i>	129
*nos-atь > <i>nos-aty</i>	129
*skorp-avь > <i>škrop-awy</i>	130
*derv-ěпъ > <i>drjew-jany</i>	130
*bab-inь > <i>bab-iny</i>	130
*tiš-inьkь > hs. <i>čiš-inki</i>	131
*znamen-itь > <i>znamjen-ity</i>	131
*milost-ivь > <i>milosć-iwy</i>	132
*govęd-jь > <i>howjaz-y/gowjez-y</i>	132
*gan-livь > hs. <i>han-liwy</i>	133
*gorě-njь > hs. zast. <i>horje-ni</i>	133
*olk-omь > <i>lak-omy</i>	134
*sьt-огъ > <i>st-ory</i>	134
*oręch-onь > <i>worjech-owy</i>	134
*kyp-гъ > <i>kip-ry</i>	135
*wьčęga-šьnjь > <i>wčęraw-ši/cora-jšny</i>	135
*wěs-tь > <i>wěs-ty</i>	135
*niz-unьkь > ds. zast. <i>niz-unki</i>	135
*počьsti-vь > <i>pócći-wy/pocći-wy</i>	136
*boja-znь > <i>boja-zny</i>	136
*qz-ьkь > <i>wus-ki</i>	136
*kos-ь > hs. <i>kos-y</i>	136
*bolž-ьkь > ds. zast. <i>blož-ki</i>	137
*swět-ьь > <i>swět-ly</i>	137
*dar-ьmь > ds. zast. <i>dar-my</i>	137
*perd-ьnjь > <i>prěd-ni/prjed-ny</i>	137
*směš-ьпъ > <i>směš-ny</i>	138
*zem-ьskь > <i>zem-ski</i>	139
Adverbializace	140
Příponové odvozování sloves	140
*děl-ati > <i>džěl-ać/žěl-aš</i>	141
*orzum-ęti > <i>rozum-ić/rozm-ęš</i>	142
*sęd-iti > <i>sudž-ić/suž-iš</i>	142
*kra-kati > <i>kra-kać/kra-kaš</i>	143

*blěd-ŋti > <i>blěd-nyć/blěd-nuś</i>	143
*ljub-ovati > <i>lub-ować/lub-owaś</i>	144
*šep-ŋ-tati > <i>šep-tać/šep-taś</i>	144
*vzsta-vati > <i>sta-wać/sta-waś</i>	145
Odvozování koncovými částicemi	145
*dvoj-ci > <i>dwój-ce/dwoj-cy</i>	145
*k-de > <i>h-dže/žo</i>	145
*tu-dy > <i>tu-dy</i>	145
*na-d > <i>na-d</i>	146
*ka-ga > <i>ka-ha/ka-ga</i>	146
*gorě-j > <i>ds. gorje-j</i>	146
*v-nka > <i>won-ka/wen-ka</i>	146
*ka-ko > <i>ka-k</i>	146
*a-lě > <i>a-le</i>	146
*neže-li > <i>hs. zast., ds. njež-li</i>	146
*ta-mo > <i>ta-m</i>	147
*onogda-no > <i>wón-da-no/wonga-no</i>	147
*kdy-si > <i>hs. hdy-s, ds. nář. gdy-sy</i>	147
*da-ti > <i>ds. da-si</i>	147
*nyně-to > <i>ně-t/ně-to</i>	147
*e-vi > <i>zast. he-w</i>	148
*be-z > <i>bje-z/bže-z</i>	148
*ka-že > <i>ka-ž</i>	148
Skládání	148
*běl-o-volsat' > <i>běl-o-włosaty</i>	149
*pol-ŋ-nokt' > <i>pol-nóc/poł-noc</i>	149
Spřahování	149
Použitá literatura	150
Souhrn	156
Résumé	157

Použité jazykovědné zkratky

ak.	akuzativ
č.	číslo
dat.	dativ
ds.	dolnosrbský
du.	duál
dur.	durativní
dv.	dvojný
f.	femininum
gen.	genitiv
h/ds.	horn- a dolnosrbský
hs.	hornosrbský
ie.	indoevropský
instr.	instrumentál
iter.	iterativní
jedn.	jednotný
komp.	komparativ
lok.	lokál
m.	mužský, maskulinum
mn.	množný
n.	neutrum
nář.	nářeční
nom.	nominativ
os.	osoba
p.	pád
pl.	plurál
podst.	podstatný
poz.	pozitiv
préz.	prézens, přítomný
příd.	přídavný
psl.	praslovanský
sg.	singulár
sch.	srbocharvátský
st.	stupeň
stč.	staročeský
stř.	střední
stsl.	staroslověnský
vok.	vokativ
zájm.	zájmeno
zast.	zastaralý
ž.	ženský

Méně obvyklé pojmy

jednodobý	jednorázově trvající, neopakující se
kmenostup	tvaroslovná obměna fonémů v kořeni; ablaut

moce	přechylování; z latinského <i>mōtiō</i> , „pohyb“
novota	novost vzniklá ze stařiny; inovace
osmnáctivěčný	pocházející z osmnáctého věku, století
přesmyslit	opatřit jiným významem, přehodnotit, přeznačit, přeinterpretovat
přestrojit	změnit ustrojení, podobu
sřek	hláska nebo hláskové skupení schopné nést jeden přízvuk; slabika
stařina	starší podoba, stav
stavoměnný	označující změnu stavu; evolutivní
střída	střídání kmenostupné nebo jiné; ablaut
vesní	patřící ke vsi, vesnici
změtení	zmatení, smíchání, významové splynutí

Cizojazyčné součásti textu jsou kvůli dokumentační povaze monografie uváděny ve své historické podobě. Z typografických a didaktických důvodů od této zásady v drobnostech upouštím, není-li dotčeno tvarosloví.

Na práce jednoho a téhož autora odkazují původní, tedy i různou formou jeho jména (kupř. SWĚTLIK 1707, SWÓTLIK 1721); normální podoba stojí u děl tištěných anonymně (SWĚTLIK 1690). Podobně je tomu s časopisy, jejichž název se v průběhu vydávání měnil.

Toto pojednání je pokračováním historické mluvnice, jejíž první část (*Vývoj lužickosrbského skloňování a stupňování*. Praha, Karolinum 2013) obsahuje v úvodu a souhrnu podrobnější informace o použité metodě.

Konjugace znamená ohýbání sloves. Jejich **určitými tvary** se vyjadřují mluvnické kategorie (významy) osoby, čísla, času, způsobu a slovesného rodu. Slovesné formy jsou jak prosté (jednoslovné), tak složené z více slov. Je-li součástí finitní formy příčestí (např. *hs. sy byl, by měli*), může tato vyjadřovat též jmenný rod nebo osobovost.

Neurčitými tvary jsou infinitiv, supinum, participia, přechodníky a podstatné jméno slovesné. Nevýjadřují osobu, čas (absolutní) ani způsob.

Kmen přítomní zjistíme oddělením koncovky 3. osoby času přítomného (*psl. jes-tb, chvali-tb, vede-tb*). Kmene infinitivního se dobereme oddělením koncovky neurčitku (*by-ti, chvali-ti, baltoslovansky ved-ti*). Na praslovanském neurčtku *ves-ti*, jakož i 1. osobě prezentu *chvaljŭ a vedŭ* je přítom zjevno, že už pro předminulé tisíciletí jsou oba pojmy stanoveny historicky.

Sloveso se **neguje** hlavně předponou *h/ds. nje-*, méně *no-/njo-*, *hs. ni-* a *ds. nja-*. K distribuci viz prefix **ne-*. Ve složeném tvaru se zápornka obyčejně předdráží pomocnému slovesu, potažmo podmiňovací částici.

Konjugační kategorie a třídy

Osoba je trojí. Totožnost podmětu s mluvčím si žádá první osobu, s adresátem druhou, netotožnost subjektu s účastníkem rozmluvy třetí.

Ze skloňování známe **číslo, jmenný rod a osobovost**. Poslední dvě kategorie praslovanské verbum (kromě rodovosti příčestí) neznalo. Když se prarbská koncovka *nom. du. přídavných jmen ženských a středních -ej* rozšířila k zájmenům bezrodým, zůstaly *mej, vej* bezrodé i nadále. Stejně se vedlo slovesné koncovce 1. osoby *dv. č. -mej* za původní *-vě*. Ve 2./3. osobě však stálo *-ta*, přímo vybízející k přijetí jinak ustupujícího, byť duálové *-j* rovněž obsahujícího, formantu mužských adjektiv *-aj*. Situace mohla vyústit v trojí: 1) Vítězství *-aj*, jež nenastalo, protože soupeř – hlavně prostřednictvím bezrodého *vej* – byl příliš silný. 2) Vítězství *-ej*, jež kvůli mizení deklinacího *-aj* nastalo v Dolní a střední Lužici. 3) Uplatnění obou koncovek a s ním souvisící zavedení rodového třídění ve spisovné hornosrbštině. LÖTZSCH, který se problémem dopodrobna zabýval, zjistil, že „materiál ze starší hornosrbské literatury dovoluje nanejvýš konstatování tendence k rodové diferenciaci v některých památkách. Přitom spisovatelé dotyčných památek stáli pravděpodobně pod vlivem gramatické tradice, tak jako se dnešní hornosrbští autoři v tomto ohledu řídí mluvnicemi požadovanou normou, třebaže se tato ani v nejmenším neopírá o lidový jazyk.“ Starší gramatickou tradici, připisující *-taj* maskulinům a *-tej* femininům/neutrům (1965: 88), porušil JORDAN, omezuje první koncovku na rationalia (1841: 145). MUCKovi se tato dělba zdála „svévolnou“ (1891: 507), nicméně v následujícím století ji literatura přijala za svou. Kategorie osobovosti tu zavládla podobně jako v ak. *du. jmen*, kde však měla systémové opodstatnění.

Čas rozeznáváme přítomný, minulý (perfektum, aorist, imperfektum, iterativní perfektum), předminulý a budoucí. Dokonavý aorist a nedokonavé imperfektum se společně nazývají präteritem. Jde o čas vyprávěcí a vzpomínkový (JANAŠ 2011: 286). Označuje v minulosti skončený děj, u něhož nepociťujeme spojitost s přítomností (ŠEWC 1968: 178). Z dolnosrbské mluvy se vytratil, avšak na přelomu 20. století jej lid ještě pasivně ovládal (NOWAK 1954: 97).

Uplatnění minulých časů ve staré hornolužické srbštině prostudovala BRANKAČKEC 2014.

Podstata **vidu** spočívá v protikladu sloves dokonavých a nedokonavých. K prvním náleží momentanea a distributiva, k druhým durativa a iterativa. Spisovný vid rozhoduje o výběru z jednoduchých časů minulých, ovlivňuje taktéž tvar budoucího času a volbu mezi přechodníkem přítomním a präteritním. Bije však do očí, že preskriptivní mluvnické protičeří mnohé doklady starého a obecného jazyka. WERNER prozkoumav hornosrbský aspekt zjistil, že vidová opozice je tu „spíše lexikální než gramatické povahy“, čímž se blíží praslovanskému stavu (2003: 253). V něm se protiklad perfektivnosti a imperfektivnosti teprve rodil, takže hovoříme-li o praslovanském vidu, jde jen o pomocné promítání přítomné kategorie do minulosti. Přesnější by bylo operovat s opozicí určenosti a neurčenosti. Děj determinovaný byl prostorově nebo průběhově omezený, kdežto děj indeterminovaný byl sám o sobě v prostoru nezařaditelný, ve svém průběhu neomezený (LAMPRECHT 1986: 200). Osamocený jazyk na okraji Slovanstva pozoruhodně obráží starobylý systém, nedbaje kodifikovaného vidu. Například ve výpovědích *holčzka wjazy drafczenja trjebafche, a faßtužba ņo pfchezo bóle pomjen-fchi* ‚výdělek se stále více zmenšoval‘ (MUCŽINK 1867: 15), *dobrocziwofcz, kotraz mje tudy wobdawa, frudzi mje* ‚tuz